

J E G Y Z Ó K Ö N Y V

a Magyar Tudományos Akadémia Elnökségének 1954. szeptember 11-én megtartott 8. számú üléséről.

Jelen voltak: Rusznyák István elnök, Gombás Pál és Ligeti Lajos alelnökök,
Erdey-Gruz Tibor, Hevesi Gyula, Novobátczy Károly és Straub F. Brunó elnökségi tagok,
Szabolcsi Bence, Fogarasi Béla, Riesz Frigyes, Verő József, Mihailich Győző és Schulek Elemér osztályelnökök.

Betegségük miatt kimentették magukat: Lukács György és Sedlmayr Kurt elnökségi tagok.

Külföldön tartózkodtak: Osztrovszki György főtitkár,
Alexits György és Molnár Erik elnökségi tagok,
Manninger Rezső és Maucha Rezső osztályelnökök.

Meghívott valamennyi napirendi ponthoz: Szántó Lajos, az Akadémia Pártbizottságának titkára és Kónya Sándor, az Akadémia Hivatala Titkarságának vezetője.

Meghívott a 4./ a.-b./ napirendi ponthoz: Biacsi Imre, az Akadémia Hivatala Gazdasági Főosztályának vezetője.

N a p i r e n d :

- 1./ Beszámoló a Nagygyűlésről.
Előadó: Rusznyák István elnök.
- 2./ Az 1954. II. félévi elnökségi ülések munkatervének jóváhagyása.
Előadó: Rusznyák István elnök.
- 3./ A Nyelv-és Irodalomtudományok Osztálya két új folyóiratának megindítása. (Irodalomtudományi Értekezések és Irodalomtörténeti Füzetek.)
Előadó: Ligeti Lajos alelnök.
- 4./ Egyebek.
 - a./ Járandósági gépkocsi használatának jóváhagyása.
 - b./ Javaslat a "Magyar Tudományos Akadémia kiváló dolgozója" cím és jelvény rendszerezésére.
Előadó: Rusznyák István elnök.

Rusznayk István elnök üdvözli az Elnökség megjelent tagjait és az ülést megnyitja.

Bemutatja az Elnökség tagjainak az I. Osztály ujonnan megválasztott elnökét, Szabolcsi Bence akademikust és Szántó Lajost, a Magyar Tudományos Akadémia Pártbizottságának új titkárát.

Napirend előtt felkéri Ligeti Lajos alelnököt és Hevesi Gyula elnökségi tagot a jegyzőkönyv hitelesítésére.

I. BESZÁMOLÓ A NAGYGYŰLÉSRŐL.

Fogarasi Béla akadémikus elmondja, hogy a Nagygyűlésről készült beszámoló több tekintetben kiegészítésre szorul. Nem tartalmazza a Nagygyűlés tanulságát. Véleménye szerint nem helyes mindig egy bizonyos központi téma köré csoportosítani a Nagygyűlést. Ha viszont mégis ezt tesszük, akkor ezeket az előadásokat sokkal gondosabban kell kidolgoznia valamennyi osztálynak.

A Nagygyűlésről készült beszámoló bizonyos mértékig közvéleménykutató jellegű. Az előadásokat nem értékeli. Ami saját előadására vonatkozik, az sem teljes.

Ugyancsak helyteleníti a II. Osztály üléséről kialakított véleményt, amely szerint az osztálytitkár beszámolója nem érintette a III. Partkongresszus utmutatásait. A beszámoló nem foglalkozott alaposan a Kongresszus utmutatásaival, azonban az idő a III. Kongresszus és a Nagygyűlés között olyan rövid volt, hogy utmutatásainak feldolgozása nem volt lelkiismeretesen elkészíthető.

Straub F. Brunó elnökségi tag javasolja, hogy a jövőben ne minden évben hívjon meg az Akadémia nagygyűléseire külföldi vendégeket, hanem csak 3 évenként kérje a külföldi akadémiák nagyobb számú delegációját. A közbeeső nagygyűléseken az Akadémia saját, belső problémáit tárgyalja meg részletesen.

Egyetért Fogarasi Béla akadémikussal, hogy az előadásokat sokkal jobban kell előkészíteni, s javasolja, hogy azokat először az osztályvezetőségek vitassák meg, mert így a részletek ismerete nélkül nehéz eredményre jutni.

Erdey-Gruz Tibor elnökségi tag egyetért Straub F. Brunó akadémikussal, hogy korlátozza az Akadémia a külföldi delegációk meghívását. Javasolja azonban, hogy helyes lenne a külföldi meghívásokat úgy megszervezni, hogy a Nagygyűlés központi témájának megfelelően csak egy-egy tudományterület szakembereit kérnének delegálni.

Az 1955. évi Nagygyűlés időpontjául május utolsó hetét javasolja.

Hevesi Gyula elnökségi tag elmondja, hogy a Közgyűlés igen alacsony színvonalú volt. A jövőben a Közgyűlést sokkal nagyobb jelentőségűvé kell tenni.

Szükségesnek tartja a Közgyűlésen elhangzott javaslatok végrehajtásának ellenőrzését.

Rusznayák István elnök válaszában elmondja, hogy az ezévi Nagygyűlés előtt is tervezték Osztrovszki György főtitkár elvtársal, hogy az Elnökség elé terjesztik a külföldi akadémiák 3 évenkénti meghívásának kérdését.

Egyetért Erdey-Gruz Tibor akadémikussal abban, hogy helyes a meghívásokat szakmai vonalra terelni, amely egybeesne a főtéma kérdésével. Természetesen nem minden évben van főtéma, s azt kötelezően kimondani, hogy főtéma legyen, helytelen. Eddig ez minden évben magától adódott.

HATÁROZAT: 1./ Fogarasi Béla akadémikus előadásáról kialakított vélemény az alábbiak szerint módosul:

"Fogarasi Béla akadémikusnak a tudományok osztályozásáról tartott előadása tudományelméleti és tudománypolitikai szempontból igen aktuális kérdést tárgyalt. Az előadás vitaanyagot nyújt minden tudomány számára, a tudomány rendszere, a határtudományokkal való kapcsolat, a technikához való viszony kérdésének tisztázásához. Kívánatos, hogy az előadást az összes tudomány szakemberei vitassák meg. A hozzászólók közül Lukács György, Babits Antal, Nizsalovszky Endre és Kalmár László akadémikusok vetettek fel további megvitatásra méltó problémákat."

2./ A II. Osztály osztályüléséről kialakított vélemény az alábbiak szerint módosul:

"A II. Osztály osztálytitkári beszámolója igen színvonalasan mutatta be az osztály egész munkáját, külön kiemelendő, az egyes tudományágakat ért őszinte és nyílt kritika. Hiányossága a beszámolónak, hogy nem tett kísérletet, legalább körvonalalaiban a III. Kongresszus utmutatásainak alkalmazására az egyes társadalomtudományok területére.

A hozzászólások (főleg Fogarasi, Pach és Eörsi elvtársaké) ezt a hiányt pótolták."

3./ A külföldi delegációk meghívása kérdésében az Elnökség az alábbiakat határozta:

A nagygyűlésekre 3 évenként hív meg az Akadémia nagyobb, reprezentatív delegációt. A közbeeső időkben a Nagygyűlés főtémájának megfelelően tudományáganként kéri az Akadémia a szakemberek delegálását.

4./ Az október havi elnökségi ülésen kerüljön napirendre a Közgyűlés javaslatainak végrehajtásáról készült jelentés.

Felelős: Osztrovszki György főtitkár.

5./ Az 1955. évi Nagygyűlés május utolsó hetében legyen.

6./ Az 1955. évi Nagygyűlés előkészítését, az előadások meghatározását a december havi elnökségi ülés tárgyalja.

Felelős: Osztrovszki György főtitkár.

7./ A Nagygyűlés előadásait előzetesen az osztályvezetőségek részletesen vitassák meg.

Felelős: Osztályelnökök.

II. AZ 1954. II. FÉLÉVI ELNÖKSÉGI ÜLÉSEK MUNKATERVÉNEK JÓVÁHAGYÁSA,

Az előterjesztést az Elnökség az alábbi módosításokkal hagyta jóvá:

HATÁROZAT: 1./ A december havi elnökségi ülés tematikájában lévő "A Matematikai és Fizikai Tudományok Osztálya munkájának megvitatása" és a "Beszámoló az elért tudományos eredmények gyakorlati felhasználásának helyzetéről" napirendi pontok a januári elnökségi ülésre teendők át.

Felelős: Osztrovszki György főtitkár.

2./ Az október havi elnökségi ülés napirendi pontjai között szereplő "A Magyar Tudományos Akadémia szervezeti és működési szabályzatának jóváhagyása" anyagot az Elnökség tagjainak előzetesen betekintésre ki kell küldeni.

Felelős: Osztrovszki György főtitkár
Határidő: 1954. szeptember 30.

3./ Straub F. Brunó elnökségi tag javaslatára az Elnökség elhatározta, hogy a Tudományos Minősítő Bizottság munkájának megvitatása 1955. év első felében kerüljön napirendre.

Felelős: Osztrovszki György főtitkár.

4./ "A Magyar Tudományos Akadémia Alapszabályai"-ban szükséges módosítások végrehajtása céljából az osztálytitkárok kérjék be az osztályukhoz tartozó tagok véleményét és tegyenek javaslatot a módosításokra vonatkozóan.

"Az MTA Alapszabályai" egyidejűleg kiküldendők az Akadémia tagjai számára.

Felelős: Osztrovszki György főtitkár.
Határidő: 1954. szeptember 30.

III. A NYELV-ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA KÉT ÚJ FOLYÓIRATÁNAK MEG-
INDÍTÁSA. (Irodalomtudományi Értekezések és Irodalomtörténeti
Füzetek.)

HATÁROZAT: Elnökség az Irodalomtudományi Értekezések és Irodalomtörténeti Füzetek c. folyóirat megindítását jóváhagyja.

Felelős: Alexits György, a KFB titkára.

IV. EGYEBEK.

A./ JÁRANDÓSÁGI GÉPKOCSIK HASZNÁLATÁNAK JÓVÁHAGYÁSA.

Rusznyák István elnök bevezetőjében vázolta az MTA gépkocsi-parkjának jelenlegi helyzetét.

HATÁROZAT: 1./ Alexits György, Bolgár Elek, Gombás Pál, Hevesi Gyula és Lukács György akadémikusok részére az MTA kérje a Minisztertanácstól járandósági gépkocsi használatának engedélyezését.

Ugyanakkor az Elnökség felkéri nevezett akadémikusokat, hogy naponta közöljék a gépkocsi csoporttal, hogy a nap mely szakában van szükségük a gépkocsira, hogy a gépkocsi csoport ezen időpontra biztosítsa számukra a gépkocsit. A gépkocsi olyan időszakban, amikor arra a járandósági gépkocsi használatára jogosított akadémikusnak nincs szüksége, a központi gépkocsi-parkban teljesítsen szolgálatot.

Felelős: Rusznyák István elnök.

2./ A mátraházi, balatonalmádi-i és baltonvilágosi üdülőkhöz az Akadémia csak az Elnökség tagjai számára biztosítja az oda és vissza szállítást. Az Akadémia többi tagjai részére kizárólag a vonat, illetve autbuszhoz való szállításra ad gépkocsit.

Egyben megbizta az Elnökség Biacsi Imre főosztályvezetőt, hogy Erdey-Gruz Tibor akadémikus javaslatára vizsgálja meg egy kisebb autbusz esetenkénti biztosításának lehetőségét, amellyel váltási napokon az Akadémia tagjai részére az üdülőkhöz, illetőleg üdülőkből történő szállítást biztosítani lehet.

- 3./ Olyan vidéki városokba, ahova jó vonatközlekedés van, az Akadémia nem tudja biztosítani a gépkocsi használatát, csak a pályaudvarra való kiszállítást.
- 4./ A vidéki tanszékeken dolgozó akadémikusok Budapestre történő utazásához az Akadémia nem biztosít gépkocsit, annál is inkább, mivel valamennyi vidéki egyetemenél az Oktatásügyi Minisztérium biztosított gépkocsit, továbbá minden egyetemi székhely és Budapest között megfelelő vasuti, illetve repülőgép közlekedés van.
- 5./ Az akadémikusok és tanszéki kutatók a vasúton semmiképpen le nem bonyolítható kutatóútjukat a Turaxi Vállalattól km-ként 3.-Ft-ért bérelhető gépkocsin bonyolítsák le. Ennek költsége az egyes tanszékek számára biztosított célhitelből fedezhető.
- 6./ Rendkívül nagy mértékben csökkenteni a gépkocsi-park megfelelő kihasználását az, hogy a tudományos osztályok különböző ülésekre ~~...~~ban hívják le az üdülő akadémikusokat, akik csak úgy hajlandók lejönni, ha gépkocsit küld értük az Akadémia. Ezt a helytelen gyakorlatot feltétlenül meg kell szüntetni és csak kivételesen, rendkívül fontos és semmiképpen el nem halasztható ülésekre lehet a jövőben az akadémikusokat üdülésükből lehozni.
Felhívandók az osztálytitkárok, hogy fenti határozatnak a jövőben igyekezzenek mindenképpen eleget tenni.

Felolós: Osztrovszki György főtitkár.

- 7./ Fogarasi Béla akadémikus javaslatára az Akadémia tegyen lépéseket a Minisztertanácsnál arra nézve, hogy miként tudnának az akadémikusok kisebb új, vagy használt gépkocsit vásárolni.

Felolós: Osztrovszki György főtitkár.

B./ JAVASLAT A „MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KIVÁLÓ DOLGOZÓJA” CIM ÉS JELVÉNY RENDSZERESÍTÉSÉRE.

HATÁROZAT: Elnökség a "Magyar Tudományos Akadémia kiváló dolgozója" cím és jelvény rendszeresítésével egyetért.

Felolós: Osztrovszki György főtitkár.

Több napirendi pont nem lévén Rusznyák István elnök az ülést bezárja.

K.m.f.

Ligeti Lajos s.k.
az MTA alelnöke

Hevesi Gyula s.k.
elnökségi tag

Ligeti
IA